

<p>Відокремлений структурний підрозділ «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет»</p>	<p>СИЛАБУС навчальної дисципліни</p> <p>БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ</p>
	<p>Галузь знань: <u>27</u> <u>Транспорт</u></p> <p>Спеціальність: <u>275</u> <u>Транспортні технології (на автомобільному транспорті)</u></p> <p>Освітньо-професійна програма: <u>Транспортні технології на автомобільному транспорті</u></p> <p>Ступінь (рівень) освіти: <u>перший (бакалаврський)</u></p> <p>Дні занять та консультацій: <u>згідно з розкладом</u></p> <p>Рік навчання: <u>перший</u></p> <p>Семестр: <u>I-й</u></p> <p>Кількість кредитів: <u>3.0</u></p>
	<p>Викладачі:</p> <p>Вернигора Віктор Дмитрович, к.т.н., доцент</p> <p>Дусматова Оксана Вячеславівна, викладач вищої категорії</p> <p>Електронна пошта: vernyhora.viktor@gmail.com</p> <p>Сайт викладача:</p> <p>https://cutt.ly/7FB31QV</p>

Силабус складено на основі робочої програми навчальної дисципліни, обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії педагогічних дисциплін.

Протокол від “___” _____ 20__ року № ___

Голова циклової комісії педагогічних дисциплін.

(підпис) (ПІБ)
“___” _____ 20__ року

Голова робочої групи (гарант освітньо-професійної програми)

(підпис) (ПІБ)
“___” _____ 20__ року

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни полягає у набутті студентом компетенцій, знань, умінь і навичок для здійснення професійної діяльності за спеціальністю з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій й природних небезпек, які можуть спричинити надзвичайні ситуації та привести до несприятливих наслідків на об'єктах господарювання, а також формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку.

Завдання дисципліни: опанування знаннями, вміннями та навичками вирішувати професійні завдання з обов'язковим урахуванням галузевих вимог щодо забезпечення безпеки персоналу та захисту населення в небезпечних та надзвичайних ситуаціях і формування мотивації щодо посилення особистої відповідальності за забезпечення гарантованого рівня безпеки функціонування об'єктів галузі, матеріальних та культурних цінностей в межах науково-обґрунтованих критеріїв прийнятного ризику. Визначення небезпечних, шкідливих та вражаючих факторів, що породжуються джерелами цих небезпек; прогнозування можливості і наслідків впливу небезпечних та шкідливих факторів на організм людини, планування заходів щодо створення здорових і безпечних умов життя та діяльності у системі «людина - життєве середовище».

Предметом навчальної дисципліни є вивчення аспектів діяльності людини (фізичний, психологічний, духовний, суспільний), всіх факторів внутрішнього та навколишнього середовища, причини їх виникнення та наслідки впливу на людину, а також заходи та засоби, щодо зменшення кількості жертв від надзвичайних ситуацій.

Пререквізити: Передумовою вивчення навчальної дисципліни є засвоєння здобувачами освіти знання та вміння із шкільної програми з хімії та фізики, а також екології.

Постреквізити: Основи охорони праці, Вступ до фаху.

Методи навчання: словесні (пояснення, бесіда, лекція), наочні, практичні заняття, робота з книгою.

Форми та методи оцінювання: усний, письмовий, методи самоконтролю, підсумковий контроль.

Перелік сформованих компетентностей і результатів навчання та сутність сформованих компетентностей і результатів навчання:

Програмні компетентності	Компетентності, визначені стандартом вищої освіти:
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у галузі транспорту з використанням теорій та методів сучасної транспортної науки на основі системного підходу та з врахуванням комплексності та невизначеності умов функціонування транспортних систем.

<p>Загальні компетентності</p>	<p>ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>РН-3. Давати відповіді, пояснювати, розуміти пояснення, дискутувати, звітувати державною мовою на достатньому для професійної діяльності рівні. РН-9. Розробляти, планувати, впроваджувати методи організації безпечної діяльності у сфері транспортних систем та технологій.</p>

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен **знати:**

- сучасні проблеми і головні завдання безпеки життєдіяльності;
- законодавчу і нормативну базу України з питань безпеки життєдіяльності;
- організаційно-правові заходи забезпечення безпечної життєдіяльності;
- заходи щодо усунення причин небезпечних та надзвичайних ситуацій.

Вміти:

- обґрунтувати та забезпечити виконання у повному обсязі заходів з колективної та особистої безпеки;
- оцінити середовище перебування щодо особистої безпеки, безпеки колективу, суспільства, провести моніторинг небезпечних ситуацій та обґрунтувати головні підходи та засоби збереження життя, здоров'я та захисту працівників в умовах загрози і виникнення небезпечних та надзвичайних ситуацій;
- здатність приймати рішення щодо безпеки в межах своїх повноважень;
- орієнтуватися в основних методах і системах забезпечення техногенної безпеки, обґрунтовано вибирати відомі пристрої, системи та методи захисту людини і природного середовища від небезпек;
- оцінити сталість функціонування об'єкту господарювання в умовах надзвичайних ситуацій та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;
- ідентифікувати небезпечні чинники природного та техногенного середовищ і віднайти шляхи відвернення їхньої уражаючої дії;
- оцінити безпеку технологічних процесів і обладнання та обґрунтувати заходи щодо її підвищення;
- оцінювати стан готовності підрозділу до роботи в умовах загрози і виникнення НС за встановленими критеріями і показниками та надавати консультації працівникам організації (підрозділу) щодо підвищення його рівня;

- здатність аналізувати механізми впливу небезпек на людину, визначати характер взаємодії організму людини з небезпеками середовища існування з урахуванням специфіки механізму токсичної дії небезпечних речовин, енергетичного впливу та комбінованої дії уражаючих факторів.

2. ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Лекції (ЛК): 26 годин

Практичні заняття (ПР): 8 годин

Самостійна робота (СР): 56 годин

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Тема	Зміст теми	Завдання / форми контролю
І курс, І семестр			
Змістовний модуль І.			
1	Основні поняття та визначення у безпеці життєдіяльності..	Модель життєдіяльності людини. Головні визначення – безпека, загроза, небезпека, надзвичайна ситуація, ризик. Безпека людини, суспільства, національна безпека. Культура безпеки як елемент загальної культури, що реалізує захисну функцію людства.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення.
2	Системний аналіз у безпеці життєдіяльності.	Аксіоми безпеки життєдіяльності. Методологічні основи безпеки життєдіяльності. Системний підхід у безпеці життєдіяльності. Таксономія, ідентифікація та квантифікація небезпек. Види небезпек: мікро- та макро-біологічна, вибухопожежна, гідродинамічна, пожежна, радіаційна, фізична, хімічна, екологічна. Критерії переходу небезпечної події у НС, одиниці виміру показників класифікаційної ознаки НС та їхні порогові значення у природному середовищі, виробничій, транспортній та інших сферах життєдіяльності	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення.
3	Класифікація НС за причинами походженням	Класифікація НС за причинами походження, територіального поширення і обсягів заподіяних або очікуваних збитків.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення.
4	Класифікація природних небезпек.	Геологічні процеси, гідрологічні процеси, природні пожежі, метеорологічні процеси та біологічні небезпеки.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
5	Характеристика природних небезпек,	Характеристика небезпечних геологічних процесів і явищ. Вражаючі фактори, що	Тести, презентації, індивідуальні та

№	Тема	Зміст теми	Завдання / форми контролю
	заходи що дозволяють зменшити кількість жертв.	ними формуються, характер їхніх проявів та дії на людей, тварин, рослин, об'єкти економіки та навколишнє середовище. Негативний вплив на життєдіяльність людей та функціонування об'єктів економіки в умовах проявів вражаючих факторів небезпечних метеорологічних явищ. Вражаючі фактори, що ними формуються, характер їхніх проявів та наслідки. Пожежі у природних екосистемах (ландшафтна, лісова, степова, торф'яна пожежа). Вражаючі фактори природних пожеж, характер їхніх проявів та наслідки. Біологічні небезпеки. Вражаючі фактори біологічної дії. Характеристика небезпечних патогенних мікроорганізмів. Інфекційні захворювання тварин і рослин.	групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
6	Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за походженням і механізмом впливу.	Техногенні небезпеки та їх вражаючі фактори за генезисом і механізмом впливу. Класифікація, номенклатура і одиниці виміру вражаючих факторів фізичної та хімічної дії джерел техногенних небезпек.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
7	Основні причини виникнення пожеж та вибухів, їх вражаючі фактори. Заходи, спрямовані на попередження і виникнення пожеж.	Промислові аварії, катастрофи та їхні наслідки. Рівні виробничих аварій в залежності від їхнього масштабу. Втрати міцності, деформації, провали і руйнування будівель та споруд. Пошкодження енергосистем, інженерних і технологічних мереж. Небезпечні події на транспорті та аварії на транспортних комунікаціях. Вимоги до транспортування небезпечних речовин. Маркування небезпечних вантажів з небезпечними речовинами. Гідродинамічні об'єкти і їхнє призначення. Причини виникнення гідродинамічних небезпек (аварій).	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
8	Характеристика аварій з викидом радіоактивних речовин у навколишнє середовище.	Джерела радіації та одиниці її вимірювання. Класифікація радіаційних аварій за характером дії і масштабами. Фази аварій та фактори радіаційного впливу на людину. Механізм дії іонізуючих випромінювань на тканини організму. Ознаки радіаційного ураження. Гостре опромінення. Хронічне опромінення.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
9	Нормування радіаційної безпеки та режим захисту населення.	Нормування радіаційної безпеки. Рівні втручання у разі радіаційної аварії. Вимоги до розвитку і розміщення об'єктів атомної енергетики. Режими захисту населення	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення,

№	Тема	Зміст теми	Завдання / форми контролю
		Захист приміщень від проникнення радіоактивних речовин.	ситуаційні, проблемні завдання
10	Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності та впливом на організм людини.	Класифікація небезпечних хімічних речовин за ступенем токсичності, здатності до горіння, впливом на організм людини. Характеристика класів небезпеки згідно із ступенем їхньої дії на організм людини. Особливості забруднення місцевості, води, продовольства у разі виникнення аварій з викидом небезпечних хімічних речовин. Класифікація суб'єктів господарювання і адміністративно-територіальних одиниць за хімічною безпекою. Типологія аварій на хімічно-небезпечних об'єктах та вимоги до їхнього розміщення і розвитку.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
11	Захист приміщення від проникнення токсинів та організація дозиметричного та хімічного контролю.	Захист приміщень від проникнення токсичних аерозолів. Організація дозиметричного й хімічного контролю.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
12	Характеристика та види соціально політичних небезпек.	Глобальні проблеми людства: глобальна біосферна криза, екологічна криза, ресурсна криза, мирне співіснування, припинення гонки озброєння та відвернення ядерної війни, охорона навколишнього природного середовища, паливно-енергетична, сировинна, продовольча, демографічна, інформаційна, ліквідація небезпечних хвороб. Соціально-політичні конфлікти з використанням звичайної зброї та засобів масового ураження. Види тероризму, його первинні, вторинні та каскадні вражаючі фактори; збройні напади, захоплення й утримання об'єктів державного значення; встановлення вибухового пристрою у багатолюдному місці, установі (організації, підприємстві), викрадання зброї та небезпечних речовин з об'єктів їхнього зберігання, використання, переробляння або під час транспортування. Класифікація об'єктів щодо	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання

№	Тема	Зміст теми	Завдання / форми контролю
		інформаційні технології та безпека життєдіяльності людини. Особливості впливу інформаційного чинника на здоров'я людини та безпеку суспільства.	
13	Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини.	Соціальні фактори, що впливають на життя та здоров'я людини. Корупція і криміналізація суспільства. Маніпуляція свідомістю. Розрив у рівні забезпечення життя між різними прошарками населення. Шкідливі звички, соціальні хвороби та їхня профілактика. Алкоголізм та наркоманія. Зростання злочинності як фактор небезпеки. Види злочинних посягань на людину. Поняття та різновиди натовпу. Поводження людини в натовпі. Фактори, що стійко або тимчасово підвищують індивідуальну імовірність наразитись на небезпеку.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
14	Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани та властивості.	Психологічна надійність людини та її роль у забезпеченні безпеки. Захисні властивості людського організму. Види поведінки людини та її психічна діяльність: психічні процеси, стани, властивості. Поняття про психоемоційні напруження (стрес). Види напруження. Психотипи за реакцією людей на небезпеку. Частота змін стресових станів у людей, що знаходяться в районі НС.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
Змістовний модуль II.			
15	Загальний аналіз ризику	Загальний аналіз ризику і проблем безпеки складних систем, які охоплюють людину (керівник, оператор, персонал, населення), об'єкти техносфери та природне середовище. Індивідуальний та груповий ризик.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
16	Методи визначення ризику.	Головні етапи кількісного аналізу та оцінки ризику. Методичні підходи до визначення ризику. Статистичний метод. Метод аналогій. Експертні методи оцінювання ризиків. Застосування у розрахунках ризику імовірнісних структурно-логічних моделей. Визначення базисних подій. Ідентифікація ризику. Розробка ризик-стратегії з метою зниження вірогідності реалізації ризику і мінімізації можливих негативних наслідків.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання, відеофільми
17	Концепція прийнятого ризику.	Концепція прийнятого ризику. Розподіл підприємств, установ та організацій за ступенем ризику їхньої господарської	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання,

№	Тема	Зміст теми	Завдання / форми контролю
		діяльності щодо забезпечення безпеки та захисту населення і територій від НС.	обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
18	Правові та нормативні основи безпеки життєдіяльності.	Правові норми, що регламентують організаційну структуру органів управління безпекою та захистом у НС, процеси її функціонування і розвитку, регламентацію режимів запобігання і ліквідації НС. Структурно-функціональна схема державного управління безпекою та захистом у НС в Україні з урахуванням правового статусу і повноважень органів влади. Органи управління, сили і ресурси з попередження та реагування на НС на державному рівні. Загальні норми законодавства, підзаконних актів, стандарти і технічні умови, технічні і адміністративні регламенти, що регламентують принципи і механізми регулювання безпеки, зниження ризиків і пом'якшення наслідків НС. Превентивні та ситуаційні норми: експертиза, ліцензування, сертифікація, аудит; підвищення технологічної безпеки виробничих процесів та експлуатаційної надійності об'єктів, підготовка об'єктів економіки і систем життєзабезпечення до роботи в умовах НС. Компенсаційні та регламентні норми: пільги, резервування джерел постачання, матеріально-технічних і фінансових ресурсів, страхування, спеціальні виплати, норми цивільної, адміністративної відповідальності та процедури їхнього застосування.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення.
19	Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС.	Зонування території за можливою дією вражаючих факторів НС. Основні показники рівнів небезпеки регіону, де знаходиться ВНЗ, які внесено у Паспорт ризику виникнення надзвичайних ситуацій області. Загальні засади моніторингу НС та порядок його здійснення. Застосування захисних бар'єрів та видів цивільного захисту: фізичного, постійно діючого функціонального, природного, комбінованого.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення.
20	Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям і	Головні положення про навчання персоналу підприємств, установ і організацій діям та способам захисту в разі виникнення НС та аварій. Система інструктажів. Програми підготовки населення до дій у НС.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення.

№	Тема	Зміст теми	Завдання / форми контролю
	способам захисту в разі виникнення НС.	Спеціальні об'єктові навчання і тренування. Функціональне навчання керівних працівників і фахівців, які організують та здійснюють заходи у сфері цивільного захисту.	
21	Функції управління в системі безпеки життєдіяльності.	Загальні функції управління пов'язанні з прогнозуванням, плануванням, регулюванням, координацією і контролем. Управлінське рішення, його сутність, правове, організаційне, інформаційне та документальне забезпечення. Загальна технологія та моделі прийняття управлінських рішень. Інформаційна підтримка та процедурне забезпечення прийняття й реалізації рішень пов'язаних з усуненням загрози виникнення НС або реагуванням на НС та організації ліквідування її наслідків.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення.
22	Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правила поведінки в цих умовах.	Порядок надання населенню інформації про наявність загрози або виникнення НС, правила поведінки в цих умовах.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення.
23	Оперативне управління за умов виникнення НС.	Сутність і особливості оперативного управління за умов виникнення НС. Міські, замські, запасні та пересувні пункти управління в НС. Спеціально уповноважений керівник та штаб з ліквідації НС. Сили і засоби постійної готовності.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення.
24	Санітарно-протиепідемічні заходи захисту.	Здійснення карантинних та інших санітарно-протиепідемічних заходів. Технічні засоби і способи проведення дезактивації, дегазації та дезінфекції території, техніки, транспорту, будівель, приміщень, одягу, взуття і засобів захисту, продовольства, води, продовольчої сировини і фуражу. Дезактивує, дегазуючи та дезінфікуючи розчини.	Тести, презентації, індивідуальні та групові завдання, обговорення, ситуаційні, проблемні завдання
			Залік

4. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Базові

1. ЖелібоЄ.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. Київ: «Каравела»: 2003. 328 с.
2. Пістун І.П. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. Суми : ВТД «Університетська книга», 2004. 304 с.
3. Яким Р.С. Безпека життєдіяльності людини : Навчальний посібник. Львів: Бескид Біт, 2005. 304 с.
4. Пістун І.П., Кіт Ю.В., Березовецький А.П. Пактикум з безпеки життєдіяльності : навч. посіб. Суми : Видавництво «Університетська книга», 2000. 232 с.

Допоміжні:

1. Бедрій Я. Безпека життєдіяльності : навч. посіб. Львів: ВФ «Афіша», 1998. 275 с.
2. Пістун І.П., Кіт Ю.В. Безпека життєдіяльності (психологічні аспекти) : навч. посіб. – Львів, 2000. 239 с.
3. Миценко І.М. Забезпечення життєдіяльності людини в навколишньому середовищі : навч. посіб.– Кіровоград, 1998, - 292 с.
4. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини : навч. посіб. Львів: 1998. 192 с.
5. Стеблюк М.І. Цивільна оборона: Підручник. Київ: Знання, 2006. 487

Довідкова література:

1. Конституція України (прийнята на 5-ій сесії Верховної Ради України) 28 червня 1996 р., Київ , 1996.Закон України «Про охорону здоров'я », 1992
2. Про охорону праці : Закон України від 14.10. 1992 р. № 2695-XII.
3. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24 лют.1994р. Відомості Верховної Ради України. 1994. № 27, ст.218.

5. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика навчальної дисципліни представлена в додатку до силабусу.

Витяг з додатку:

1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність здобувачів освіти є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Політика щодо академічної доброчесності регламентується Положенням про академічну доброчесність учасників освітнього процесу у Відокремленому структурному підрозділі Дніпровському фаховому коледжу інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/07/pro-akademichnu-dobrochesnist.pdf>).

У разі порушення здобувачем освіти академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

2. Політика щодо перескладання. Перескладання іспиту чи заліку відбувається із дозволу директора коледжу за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

3. Політика щодо оскарження оцінювання. Якщо здобувач освіти не згоден з оцінюванням його знань він може оскаржити виставлену викладачем оцінку у встановленому порядку. Порядок повторного проходження здобувачами освіти контрольних заходів урегульовані Положенням про організацію освітнього процесу (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/polozhennya-20-pro-org.-osvit-pr.pdf>)

4. Відвідування занять. Відповідно до Положення про індивідуальний графік навчання студентів Відокремленого структурного підрозділу «Дніпровський фаховий коледж інженерії та педагогіки Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет» допускається можливість вільного відвідування здобувачами освіти лекційних занять та самостійного опрацювання навчального матеріалу, передбаченого програмою відповідної навчальної дисципліни. Відвідування інших видів навчальних занять (крім консультацій) є обов'язковим для здобувачів освіти (<https://college.udhtu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/02/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf>).

6. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Максимальна кількість балів протягом семестру становить 100. Семестровий контроль за дисципліну проводиться у формі семестрового заліку.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Шкала оцінювання: ЄКТС			Шкала оцінювання: національна
	Оцінка ЄКТС	Пояснення	для заліку	Оцінка за національною чотири-бальною шкалою
90 – 100	A	ВІДМІННО – здобувач освіти володіє глибокими і дієвими знаннями навчального матеріалу, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, виявляє неординарні творчі здібності в навчальній діяльності; вільно володіє науковими термінами, уміє знаходити джерела інформації, аналізувати їх та застосовувати у практичній діяльності або у науково- дослідній роботі; здатний за допомогою викладача підготувати виступ для студентської наукової конференції, визначити програму своєї пізнавальної діяльності.		відмінно
82-89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – здобувач освіти володіє глибокими і міцними знаннями, здатний використовувати їх у нестандартних умовах, може робити аргументовані висновки, практично оцінювати окремі нові факти, явища, процеси. Вирішує творчі завдання, здатен сприймати іншу позицію, як альтернативу, знає суміжні дисципліни, в навчанні користується додатковими джерелами інформації. Відповідь його повна, логічна і обґрунтована.		
74-81	C	ДОБРЕ – здобувач освіти володіє достатньо повними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних умовах; розуміє основоположні теорії і факти, логічно висвітлює причинно- наслідкові зв'язки між ними; вміє аналізувати, робити висновки з технічних та економічних розрахунків, складати прості таблиці, схеми. Вміє працювати самостійно, підготувати реферат і захищати його положення. Відповідь його повна, логічна, але з деякими неточностями.	зараховано	добре
64-73	D	ЗАДОВІЛЬНО – здобувач освіти розуміє суть дисципліни, виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; може поверхово аналізувати події, ситуації, робити певні висновки, самостійно відтворити більшу частину матеріалу. Відповідь може бути правильна, але недостатньо осмислена.		
60-63	E	ЗАДОВІЛЬНО (ДОСТАТНЬО) – здобувач освіти має початковий рівень знань, володіє необхідними вміннями та навичками для вирішення стандартних завдань; виявляє розуміння основних положень навчального матеріалу; здатний з помилками дати визначення понять та категорій, що вивчаються; може самостійно оволодівати частиною навчального матеріалу, але висновки робить нелогічні, непослідовні.		задовільно
35-59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю складання іспиту: здобувач освіти мало усвідомлює мету навчально-	не зараховано з можливістю	незадовільно

Сума балів за всі види навчальної	Шкала оцінювання: ЄКТС		Шкала оцінювання: національна
		пізнавальної діяльності; слабо орієнтується в поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить спробу розповісти суть заданого, але відповідає лише за допомогою викладача на рівні "так" чи "ні"; однак може самостійно знайти в підручнику відповідь.	повторного складання
0-34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом: здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, уміннями, навичками та науковими термінами, демонструє низький рівень комунікативної культури.	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських та практичних занять у вигляді опитування, тестування, вирішення задач, а також виконання комплексної контрольної роботи.

Підсумковий контроль – залік.

Розподіл балів, які отримують здобувачі освіти за поточний контроль

Показники	Кількість завдань	Сума балів
1. Виконання практичного завдання	1	10
1. Виконання семінарських завдань	2	20
2. Тематичний контроль (тест)	4	40
3. Виконання комплексної контрольної роботи	1	30
Разом		100